

श्यावाश्व आत्रेयः। मरुतोऽग्नमरुतौ वा। त्रिष्टुप्, ७-८ जगती।

ईळे अग्निं स्ववसं नमोभिरिह प्रसक्तो वि चयत्कृतं नः।

रथैरिव प्र भरे वाजयद्भिः प्रदक्षिणिन्मरुतां स्तोममृध्याम्॥ ५.०६०.०१

प्रसक्तः- भवदासक्तियुक्तः सन्। इह- अत्र। नमोभिः- वन्दनैः। स्ववसम्- शोभनरक्षकम्।

अग्निम्। ईळे- स्तौमि। नः- अस्माकम्। कृतम्- रचितं यज्ञम्। वि- विशेषेण। चयत्- जानातु।

रथैरिव। वाजयद्भिः- सद्गतिकामैर्भावनैः। प्र- प्रकर्षेण। भरे- सम्पादयामि। प्रदक्षिणित्-

प्रादक्षिण्येन। मरुताम्- प्राणविशेषणानाम्। स्तोमम्- मन्त्रम्। ऋध्याम्- सम्पन्नं करोमि॥१॥

आ ये तस्थुः पृषतीषु श्रुतासु सुखेषु रुद्रा मरुतो रथेषु।

वनां चिदुग्रा जिहते नि वो भिया पृथिवी चिद्रेजते पर्वतश्चित्॥ ५.०६०.०२

श्रुतासु- श्रुतिप्रसिद्धासु। पृषतीषु। सुखेषु- अनायासगतिषु। रथेषु। ये। रुद्राः- रुद्रजाः। मरुतः।

आ- आभिमुख्येन। तस्थुः। उग्राः- उग्राणि। वना- वनानि। नि गच्छन्ति- नितरां सरन्ति। वः-

युष्माकम्। भिया- भीत्या। पृथिवी- भूमिः। पर्वतः- मेघः। चित्- अपि। रेजते- कम्पते॥२॥

पर्वतश्चिन्महिं वृद्धो बिभाय दिवश्चित्सानु रेजत स्वने वः।

यत्क्रीळथ मरुत ऋष्टिमन्त आप इव सध्वञ्चो धवध्वे॥ ५.०६०.०३

वः- युष्माकम्। स्वने- शब्दे। वृद्धः। महि- महान्। पर्वतः- मेघः। बिभाय- भयं प्राप्नोति। दिवः-

नभसः। सानु- उत्कृष्टप्रदेशः। चित्- अपि। रेजते- कम्पते। यत्- यदा। ऋष्टिमन्तः-

आयुधयुक्ताः। मरुतः। क्रीळथ- विहरथ। तदा। आप इव- उदकानीव। सध्वञ्चः- सहाञ्चनाः।

धवध्वे- धावथ॥३॥

वरा इवैद्रेवतासो हिरण्यैरभि स्वधाभिस्तन्वः पिपिश्रे।

श्रिये श्रेयांसस्तवसो रथेषु सत्रा महांसि चक्रिरे तनूषु ॥ ५.०६०.०४

वरा इव- श्रेष्ठा इव । रैवतासः- सम्पद्वन्तः । हिरण्यैः- सुवर्णकान्तिभिः । स्वधाभिः- स्वधारणाभिः ।

तन्वः- स्वदेहान् । अभि पिपिश्रे । श्रेयांसः- क्षेमकराः । तवसः- बलिनः । रथेषु । सत्रा- सहिताः ।

श्रिये- मङ्गलाय । तनूषु- देहेषु । महांसि । चक्रिरे- अकुर्वन् ॥४॥

अज्येष्ठासो अकनिष्ठास एते सं भ्रातरो वावृधुः सौभगाय ।

युवा पिता स्वपा रुद्र एषां सुदुघा पृश्निः सुदिना मरुद्भ्यः ॥ ५.०६०.०५

अज्येष्ठासः अकनिष्ठासः- समाः । एते- इमे । भ्रातरः- सोदराः । सौभगाय- सौभाग्याय । ववृधुः-

अवर्धन्त । एषाम्- एतेषाम् । पिता- जनकः । युवा- तरुणः । स्वपाः- शोभनकर्मा । रुद्रः । सुदुघा-

सुष्ठु दोग्ध्री । पृश्निः- अन्तरिक्षदेवता । मरुद्भ्यः । सुदिना- सुदिनानि यच्छति ॥५॥

यदुत्तमे मरुतो मध्यमे वा यद्वावमे सुभगासो दिवि ष्ठा ।

अतो नो रुद्रा उत वा न्वशस्याग्ने वित्ताद्धविषो यद्यजाम ॥ ५.०६०.०६

उत्तमे- उत्कृष्टे स्थाने । मध्यमे । अवमे- अधमे स्थाने । दिवि- नभसि । सुभगासः- सौभाग्यवन्तः ।

मरुतः । स्थ- भवथ । अतः- स्थानत्रयात् । रुद्राः- हे रुद्रजाः । नः- अस्मदर्थम् । आगच्छत । उत

वा- अथवा । यत्- यद्व्यम् । यजाम- समर्पयाम । तत् । हे अग्ने । वित्तात्- विद्धि ॥६॥

अग्निश्च यन्मरुतो विश्ववेदसो दिवो वहध्व उत्तरादधि ष्णुभिः ।

ते मन्दसाना धुनयो रिशादसो वामं धत्त यजमानाय सुन्वते ॥ ५.०६०.०७

अग्निश्च मरुतः- हे साग्नयो मरुतः । विश्ववेदसः- हे सर्वज्ञाः । उत्तरात्- उत्तमात् । दिवः- नभसः ।

अधि । ष्णुभिः- सानुभिरुपरिप्रदेशे । वहध्वे- उह्यध्वे । ते- अमी । मन्दसानाः- सन्तुष्टाः । धुनयः-

कम्पकाः । रिशादसः- शत्रुनाशकाः । सुन्वते- रसनिष्पादकाय । यजमानाय- दानशीलाय । वामम्-

कल्याणम् । धत्त- यच्छत ॥७॥

अग्ने मरुद्भिः शुभयद्भिर्ऋक्भिः सोमं पिब मन्दसानो गणश्रिभिः ।

पावकेभिर्विश्वमिन्वेभिरायुभिर्वैश्वानरप्रदिवाकेतुनासजूः ॥ ५.०६०.०८

अग्ने । शुभयद्भिः- शोभनैः । ऋक्वभिः- स्तुत्यैः । गणश्रिभिः- गणभूतैः । पावकेभिः- शोधकैः ।

विश्वमिन्वेभिः- सर्वप्रीणयितृभिः । मरुद्भिः । मन्दसानः- सन्तुष्टः । प्रदिवा- दीप्तिमत्या । केतुना-

प्रज्ञया । सजूः- सङ्गतः सन् । वैश्वानर- सर्वनरहित । सोमम्- रसम् । पिब- अनुभव ॥८॥